

IDŐUTAZÁS A 2010-BEN 100 ÉVES DÉLMAGYARORSZÁGGAL: 1958 (49. RÉSZ)

ZÁRT TÁRGYALÁS, KIVÉGZÉSSOROZAT

Ötvenkét hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én útjára bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy visszszám-lálásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtermését átlapozva föl-villantjuk, milyennek láttatta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának negyvenkilencedik állomása: 1958.

ÚJSZÁSI ILONA

Hiába keressük a címlapon, de a sorok között is a június 9. és június 15. közötti sötét hét valós történetét. Nincs hír, így nincs nyoma annak, hogy zárt tárgyalást tartanak Nagy Imre és társai ügyében. A hétfőn kezdődő pert nem harangozza be a június 8-i vasárnapi lap.

Másról szólnak a hírek

De a hétfői lapmentes nap utáni kedden is másról szólnak a hírek. „A népek békében és barátságban akarnak élni. Az V. magyar békekongresszus felhívása” a június 10-i címlapsztori. A „Liebmann felv.” mutatja, a mellette elhelyezett szöveg pedig tudatja: „hatvannégy nemzet zászlajával vonultak fel a Szegedi Kenderfonógyár hófehérbe öltözött kiszista lányai”. Az is kiderül: „Szeged kétmillió forintot kapott ár- és belvízelvezetésre. Vízátelomlómű épül a Holt-Marosnál és az új Székelysoron”, meg hogy „Félszázados jubileumára készül a szegedi Általános Munkás Dalegylet”.

→ Arcél: Antalfy György (1920–1993)

Szegeden született 1920-ban Antalfy György. Középiskolai és egyetemi tanulmányai befejezése után, 1942-ben előbb államtudományi, majd jogtudományi doktorrá avatták Kolozsvárott. Egyetemi diákévei alatt szoros kapcsolatban állt a szegedi baloldali mozgalmakkal, a szociáldemokrata párttal. Így 1945-ben rögtön bekapcsolódott Szeged közéletébe, és előbb főispáni titkár, majd 1945 augusztusában a város polgármester-helyettese lett. 1948-ban elvégezte a Magyar Dolgozók Pártja központi pártiskoláját. A pártgyűlés után a Délmagyarország főszerkesztője, valamint országgyűlési képviselő lett. A Szegedi Egyetem Jogi Karának újjászervezésekor bekapcsolódott az ottani munkába mint meghívott előadó. 1950-ben nevezték ki nyilvános rendkívüli tanárrá, majd nyilvános rendes tanárrá az állam- és jogelméleti tanszékre. Az egyetem vezetésében is aktív szerepet vállalt: hosszú ideig jogi kari dékán, majd az egyetem rektora volt.

Marad hely arra a hírre is, hogy „Elutazott Szófiából az MSZMP küldöttsége”, illetve „Épül a világ leghosszabb és legnagyobb feszültségű elektromos távvezetéke – a Szovjetunióban”. A másik címlapfotón pedig látható, hogy egymással szemben ül két gyerek, s állítólag azt mondja valamelyik: „- Még két-három napig járunk iskolába, s utána miénk a nyár!”

Egy szó sincs arról, hogy június 15-én a Legfelsőbb Bíróság Népbírósi Tanácsa – az MSZMP PB előzetes jóváhagyásával – kimondja: Nagy Imrét, Gimes Miklóst, Maléter Pált és Szilágyi Józsefet

■ Kádár János Szegeden: a Csillagbéli emlékeit feledve, a kivégzéseket feledtetve sétál a Kárász utcán FOTÓK: MÓRA FERENC MÚZEUM

halálra, Donáth Ferencet 12, Tildy Zoltánt 6 évi, Kopácsi Sándort életfogytiglani, Jánosi Ferencet 8, Vásárhelyi Miklóst 5 évi börtönrre ítéli.

Halálos ítéletek

Az első három halálos ítéletet június 16-án végrehajjták (a negyedik már márciusban bevezetett). De a hétfő hajnalról, Magyarország miniszterel-

att akasztanak föl. A szegedi 1956-os néptanács elnökének helyettese, a belbiztonság vezetője életének utolsó napján, október 5-én arról olvashatnak a szegediek, hogy „Kádár János elvtárs” kijelentette: „Politikánk megvalósításához szükség van az összes hazafias alkotóerő összefogására”. De az is hírtérké, hogy „Az őszi csúcsforgalom idején a szegedi igazgatóság területén közlekednek a legpontosabban a vonatok”.

Ezt a kivégzést is hétfőre időzítik. Akkor nincs a postaládában újság, de a keddigben is hiába keressük a hírt arról, hogy immár halott Kovács. Ellenben címlapot ér, hogy három nap alatt 193 ezer forintot fizettek ki Szegeden – békekölcsön-nyereményként.

Kádár demonstrál

Nem harangoztuk be, ellenben november 1-jén a címlapra kerül az információ: „Kádár János elvtárs tegnap Szegedre látogatott. Munkásokkal és értelmiségiekkel folytatott baráti eszmecsere”. A „Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottság első titkára, államminiszter” kíséretében találjuk a Délmagyarország korábbi főszerkesztőjét, Szirmai Istvánt is, aki ekkor már „a Központi Bizottság tagja, Csongrád megye és Szeged országgyűlési képviselő-jelöltje”. „A kedves vendégeket a szegedi pártbizottság szegedi épületében Németh Károly elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csongrád megyei pártbizottság első titkára és ifjú Komócsin Mihály elvtárs, a szegedi pártbizottság első titkára fogadták.”

Szemlét tett Kádár az újszegedi kenderszövöben – a dolgozókkal „együtt ebédelt a gyári étkezdében”. Délután kettő után „gyalogosan városnézésre

→ **KRONOLÓGIA. 1958. január 1.:** Az Európai Gazdasági Közösség megalakulásának kihirdetése. **Január 31.:** Föld körüli pályára áll az első amerikai műhold, az Explorer-1. **Június 11.:** Josephine Baker, a világhírű franci táncosnő és szanzonekesnő Szegeden vendégszerepel. **Szeptember 1.:** A Szoboszlay-per elítélteinek kivégzése Aradon. **Október 1.:** Megalakul az amerikai űrkutatási hivatal, a NASA. **November 16.:** Megtartják az országgyűlési és tanácsi választásokat. A szavazásra jogosultak 98,4 százaléka szavaz; az érvényes szavazatok 99,6 százaléka a Hazafias Népfrent jelöltjeit. **December 1.:** Angyal István, az 1956-os forradalom szabadságharcosa, a budapesti Tűzoltó utcai csoport vezetője a forradalmat követő megtorlás áldozata.

indult, keresztül a Tisza-hídon. Elsétált a Dóm térig, majd onnan a Kárász utca felé haladt. Amerre járt a városban, a járóelők igen sokan felsimerték s szívélyesen köszöntötték...”

Képriportban mutatjuk be egy nappal később a Kádár-látogatás öt pillanatát. Például azt, amint a kenderesekkel beszélget: „Több dolgozótól megkérdezte Kádár elvtárs, mennyi a keresete, férje vagy felesége hol dolgozik, van-e gyermek és ki ügyel rájuk, míg szülei dolgoznak. Megérdeklődte, elégedettek a munkakörülményekkel, életszínvonalukkal.” Vagy azt, amint „megtekintette a Széchenyi tér és a Kárász utca kirakatait.”

PÖRÖG A FORGÓ

MUNKATÁRSUNKTÓL

„Jóformán egész nap üzemben van a Szegedi kender munkásai ajándékozta forgó a Bartók Béla téren” - olvasható Liebmann Béla felvétele fölött június

4-én. „A környék gyermekeinek sok örömet szerez ez a játék, amely ez évben mintha gyorsabban is pörögne. Igen, mert készítői az elmúlt hónapban generálózták.”

TÁPAI VISELET • „A színes tápai népviselet ma már csak az idősebbek öltözképe egy-egy nagyobb ünnepen” – tudatjuk január 8-án, címlapon. Liebmann Béla felvétele fölött azt is odaírjuk, hogy „a hagyományainkat ápoló lelkes, fiatal pedagógusok azonban nem hagyják feledésbe merülni népművészetünk e szép darabjait”.

NAPI HÍREK

Tükröt tart szülővárosának és a régióknak a Délmagyarországot. A cikkek, információk fölött a forrás: „saját tudósítónktól” – most 1958-ból.

MUNKATÁRSUNKTÓL

OSKOLA UTCA. „Milyen lesz az Oskola utca és környéke? A Szegedi tervezőiroda mérnöke nyerte a pályázat megosztott első díját.” „Borvendég Béla (...) az utca Tisza felőli oldalán húzódó földszintes házai helyére egyemeletes üzletházat tervezett, étteremmel és egyéb modern létesítményekkel” (január 16., csütörtök).

PLAKÁT ÉS MOZGALOM. „A plakátkiállítás jelentősen elősegítette a 'Szép Szegedért'-mozgalom munkáját.” A Hazafias Népfrent kezdeményezésére grafikai tanfolyam indul, – megvalósulása esetén – vezetésére Kopasz Mártát, Szeged kiváló grafikusképzését kérte fel a bizottság” (február 4., kedd).

MOSODA. „Átadták rendeltetésének a Szegedi Ruhagyár új mosodáját. Az üzemi bölcsőde csaknem kétszáz lakójának és a konyha dolgozóinak ruháját tisztítja” (március 19., szerda).

MÓRAVÁROSI ISKOLA. „Korszerű iskolát kap Móraváros. Kétemeletes lesz, a Koolzsvári tér Veres ács és Kormányos utca közötti teljes frontját elfoglalja. A tervek szerint nyolc tanteremmel, két tanulószobával, egy étkezővel, természetudományi előadóteremmel és az ehhez tartozó szertárral, igazgatói és nevelőszobával rendelkezik majd. Tárgas tornaterem tartozik még az épülethez, külön fiú és lány öltözővel. (...) A 3 millió 900 ezer forint költséggel készülő iskola építését még az idén elkezdik” (április 19., szombat).

„GONDOLKODÓ” GÉP. „Elkészült az első magyar logikai gép. (...) Hét darab, egyenként hatemeletes számjegygépet, a vezérlést és a variálásokat végző negyvenkét darab jelfogót, huszonhárom darab különböző nagyságú jelzőlámpát, sok kapcsolót, ellenállást és más kisebb alkatrészt, valamint kb. 1200 méter hosszú, harminccötfele huzalt” építettek be (május 1., csütörtök).

SZÉLESVÁZSNÚ MOZI. „Rövidesen megkezdődnek a Szabadság Filmszínház átalakítási munkálatai. (...) Őszől kezdve ez a szegedi filmszínház szélesváznú filmeket vetít” (június 1., vasárnap).

NŐK MOTORON. „Szerte a városban a száguldo motoroképkárokon mindinkább több nő jelenik meg. Harminc-negyven vizsgáló férfi között 3-5 nő is van” (augusztus 21., csütörtök).

SZEGEDIEK A SZU-BAN. „Idén nyáron Szegedről is sokan jártak külföldön, főként a Szovjetunióban. Csehszlovákiában, Romániában és Bulgáriában.” A legutóbbi IBUSZ-úton, a Szovjetunióban 38 utas vett részt, köztük hatan Szegedről” (szeptember 26., péntek).

VÍZISPORTTELEP. „Már magasodnak a vasbetonoszlopok az épülő felső Tisza-parti vízisporttelepen. (...) Az egész épület 19 méter széles és 46 méter hosszú lesz, és még ez évben tető alá kerül” (október 15., szerda).

A „CIGÁNYKIRÁLY”. „A Brüsszelben járt Lakatos Sándor és zenekara néhány napig a Hungáriában muzsikál” (november 8., szombat).

TANULÓKERT. „Szegeden több mint 10 általános iskola nyújt már tanítványainak gyakorlati ismereteket, ugyanakkor járásunkban egylőre csupán Rózsken és Mórahalom nyílt lehetőség a gazdasági szakoktatásra” (november 13., csütörtök).

HATEZER PALACK. „Napi hatezer üveg bort palackoznak Szegeden” a „Csongrád Megyei Állami Pincegazdaság üzemegységeiben palackozzák többi között a pusztaimérgesi rizlinget, a csongrádi kadart, a szegedi vöröset is” (december 7., vasárnap).